

ધોરણ 10 ગુજરાતી (01-G) પ્રશ્નપત્ર સોલ્યુશન

વિભાગ - A (ગદ્ય વિભાગ)

જોડકાં જોડો (કૃતિ અને પાત્ર)

કૃતિ	સાચું પાત્ર
1) વાઈરલ ઈન્ફેક્શન	(બ) તાડકા
2) ડાંગવનો અને....	(ક) જગદીશભાઈ
3) ભૂખથીય ભૂંડી ભીખ	(ઈ) નાનો
4) વિરલ વિભૂતિ	(અ) અમીચંદભાઈ

ખાલી જગ્યા પૂરો

- 5) અંકલેશ્વરને મિત્રો મજાકમાં ગંદકેશવર કહેતા.
- 6) કાળુ માને છે કે જગતમાં સૌથી ખરાબ બાબત ભીખ માટે હાથ લંબાવવો છે.
- 7) 'ચોપડાની ઈંદ્રજાળ' પાઠ લેખકના 'બાનો ભીખુ' પુસ્તકમાંથી લેવામાં આવ્યો છે.
- 8) હિમ નદી ઓળંગવાનાં સાધનોના અભાવે લેખક પાછા ફર્યા.

એક વાક્યમાં ઉત્તર

- 9) અંકિતને રામાયણ અને મહાભારતની બાળકથાઓના પુસ્તકો ભેટમાં મળ્યા હતા.
- 10) નરેન જે કન્યાને પ્રેમ કરતો હતો તેણે લગ્નની ના પાડી હોવાથી તે લગ્નનાં માગાં પાછાં ઠેલતો હતો. મનીષાને સાચો પ્રેમ કરતો હતો.

વિભાગ - B (પદ વિભાગ)

જોડકાં જોડો (કૃતિ અને કર્તા)

કૃતિ	સાચા કર્તા
17) શીલવંત સાધુને	(ડ) ગંગાસતી
18) દીકરી	(ક) અશોક ચાવડા
19) વતનથી વિદાય થતાં	(ઈ) જયંત પાઠક
20) બોલીએ ના કાંઈ	(બ) રાજેન્દ્ર શાહ

ખાલી જગ્યા પૂરો

- 21) 'વૈષ્ણવજન' પદ ગાંધીજીને અતિ પ્રિય હતું.
- 22) 'હું એવો ગુજરાતી' કાવ્યમાં નર્મદા નદીનો ઉલ્લેખ છે.
- 23) જો હૃદયની આગ વધી 'ગની' તો ખુદ ઈશ્વરે જ કૃપા કરી.
- 24) હાઈકુ સત્તર અક્ષરની કવિતા છે.

વિભાગ - C (વ્યાકરણ વિભાગ)

જોડણી અને સંધિ

- 33) સાચી જોડણી: કુતૂહલ, ઉજાણી
- 34) 'વાબાણ' ની સાચી સંધિ: વાક્ + બાણ
- 35) 'ચાતુર્માસ' શબ્દનો સમાસ: દ્વિવગુ સમાસ

અલંકાર અને પ્રત્યય

- 36) ભેટ અને નાસ્તો
37) "ડુંગરો પણ રડી ઉઠયા" - સજ્જવારોપણ અલંકાર
38) 'નવલિકા' શબ્દમાં કયો પ્રત્યય છે? પર પ્રત્યય (ઈકા)

શબ્દાર્થ અને વ્યાકરણ

- 39) સમાનાર્થી: હાર → કતાર, મસાણ → સ્મશાન
40) 'હેત' સંજ્ઞાનો પ્રકાર: ભાવવાચક સંજ્ઞા
41) રૂઢિપ્રયોગ: નવ તેજ પડવાં → ખૂબ મુશ્કેલી પડવી
42) આ બાજુના કે તે બાજુના
43) શબ્દસમૂહ: જેની કોઈ સંભાળ રાખનાર નથી તે → અનાથ
44) દૂસાહસ
45) કર્મણિ વાક્ય: પોલીસ દ્વારા ચોર પકડાયો.
46) સંદેશો સમાચાર
47) સંબંધ વાચક
48) નિયમિત સમય વાચક
49) ધ્વનિઘટકો છૂટા પાડો (તૃષ્ણા):
ત્ + ઋ + ષ્ + ણૂ + આ
50) એ સાંજે અમે ખૂબ હસ્યાં
51) છંદ ઓળખાવો: "છૂટી છૂટી, સહન ન થતાં, મત્ત પાછાં મળે છે." → મંદાકાંતા
52) છંદનું નામ: ૧૫ માત્રાના બે ચરણ (કુલ ૩૦) ધરાવતો છંદ - ચોપાઈ (અથવા સવૈયાના સંદર્ભમાં).

વિભાગ - D (લેખન વિભાગ)

પ્રશ્ન 53: વિચાર વિસ્તાર

પંક્તિ 1:

"કડવા હોય લીમડા, પણ શીતળ એની છોયે, બાંધવ હોય અબોલડા, તોય પોતાની બાંય."

વિચાર વિસ્તાર:

આ પંક્તિમાં કવિએ કુટુંબ અને સ્વજનોનું મહત્વ સમજાવ્યું છે. લીમડો સ્વાદમાં કડવો હોય છે પરંતુ તેનો છાંયો અત્યંત ઠંડક આપનારો હોય છે. તેવી જ રીતે આપણા ભાઈ-ભાંડુઓ કે સ્વજનો સાથે ક્યારેક મનદુઃખને કારણે અબોલા હોય, તો પણ મુશ્કેલીના સમયે તેઓ જ આપણી વહારે આવે છે. લોહીનો સંબંધ ક્યારેય તૂટતો નથી; આકૃતના સમયે પારકા માણસો કામ આવે કે ન આવે, પણ પોતાના સ્વજનો જ આપણો મજબૂત ટેકો (બાંય) બને છે.

--- અથવા ---

પંક્તિ 2:

"વિદ્યા પુસ્તકમાં અને પર કબજામાં ધન; ભીડ પડે કામ નાંવે, એ વિદ્યા એ ધન"

વિચાર વિસ્તાર:

આ પંક્તિમાં કવિ જ્ઞાન અને સંપત્તિના વ્યવહારુ ઉપયોગ પર ભાર મૂકે છે. જે વિદ્યા માત્ર પુસ્તકોમાં જ રહી જાય અને મગજમાં ન ઉતરે, તે વિદ્યા નથી. તેમજ જે ધન બીજાના કબજામાં હોય તે આપણું નથી. જ્યારે ખરેખર જરૂરિયાત (ભીડ) ઊભી થાય, ત્યારે જે વિદ્યા યાદ ન આવે અને જે ધન વાપરી ન શકાય, તે હોવા છતાં નકામું છે. સાચું જ્ઞાન તે છે જે આચરણમાં હોય.

Correct Option: મૌલિક અર્થવિસ્તાર

પ્રશ્ન 54: અહેવાલ લેખન

વિષય: વૃક્ષારોપણ કાર્યક્રમ

સ્થળ: આદર્શ વિદ્યાલય, સુરત | તારીખ: ૨૬ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૨૬

અમારી શાળામાં ગઈકાલે 'વિશ્વ પર્યાવરણ દિવસ' નિમિત્તે વૃક્ષારોપણ કાર્યક્રમનું સુંદર આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. કાર્યક્રમની શરૂઆત સવારે ૮:૦૦ વાગ્યે શાળાના મેદાનમાં થઈ હતી. શાળાના આચાર્યશ્રીએ પ્રથમ 'તુલસી'નો છોડ રોપી કાર્યક્રમ ખુલ્લો મૂક્યો હતો. દરેક વર્ગના વિદ્યાર્થીઓએ ઉન્સાહપૂર્વક ભાગ લીધો હતો અને કુલ ૧૦૦ જેટલા

વૃક્ષો વાવ્યા હતા. શિક્ષકોએ વૃક્ષોનું મહત્વ સમજાવ્યું અને દરેક વિદ્યાર્થીએ પોતે વાવેલા છોડની માવજત કરવાની જવાબદારી લીધી હતી. અને અલ્પાહાર આપી કાર્યક્રમ પૂર્ણ થયો હતો.

Correct Option: અહેવાલ લેખન (આશરે ૧૦૦ શબ્દો)

પ્રશ્ન 55: સંક્ષેપીકરણ

મૂળ ગદ્યખંડનો સાર:

શીર્ષક: સારી કર્મનિષ્ઠા

સંક્ષેપ: લેખક ફાધર વાલેસના મતે, કોઈપણ કાર્ય વળતર કે કદરની આશા રાખ્યા વગર, કેવળ આત્મસંતોષ અને શ્રેષ્ઠતાના હેતુથી કરવું જોઈએ. પછી તે પરીક્ષા હોય, રમત હોય કે પૂજા; દરેક કાર્યમાં શુદ્ધતા અને નિષ્ઠા હોવી જોઈએ. જેમ પૂજામાં ખંડિત ચોખા સ્વીકાર્ય નથી, તેમ જીવનના દરેક કાર્યમાં અધૂરપને સ્થાન ન હોવું જોઈએ. કાર્યને જ પૂજા માનવી એ જ ઉત્તમ સિદ્ધાંત છે.

Correct Option: ત્રીજા ભાગમાં સંક્ષેપ

પ્રશ્ન 56: નિબંધ લેખન

વિકલ્પ 1: મારો યાદગાર પ્રવાસ

મુદ્દા: પ્રસ્તાવના, સ્થળ વર્ણન, મહત્વ અને ઉપસંહાર.

પ્રવાસ એ શિક્ષણનો અભિન્ન ભાગ છે. ગયા વર્ષે અમારી શાળામાંથી માઉન્ટ આબુનો પ્રવાસ યોજાયો હતો. ત્યાંની નખી લેક, સનસેટ પોઈન્ટ અને દેલવાડાના દેરાંની કોતરણી જોઈ હું મંત્રમુગ્ધ થઈ ગયો હતો. મિત્રો સાથે વિતાવેલી એ ક્ષણો અને પ્રકૃતિના ખોળે મળેલો આનંદ હંમેશા યાદ રહેશે. પ્રવાસથી આપણને ભૌગોલિક અને ઐતિહાસિક જ્ઞાન સાથે સમૂહજીવનના પાઠ શીખવા મળે છે.

--- અથવા ---

વિકલ્પ 2: એ શિક્ષકને હું કેમ ભૂલી શકું?

મુદ્દા: શાળા જીવનની ઘટના, શિક્ષકની મદદ, ગુણો.

મારા જીવનમાં પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષક શ્રી મહેતા સાહેબનું સ્થાન અજોડ છે. એકવાર ગણિતના વિષયમાં હું ખૂબ નબળો હતો અને ડરતો હતો, ત્યારે તેમણે મને પ્રેમથી સમજાવ્યો અને વધારાનો સમય ફાળવીને મારો આત્મવિશ્વાસ વધાર્યો. તેમની શિસ્ત અને સ્નેહને કારણે જ આજે હું પ્રગતિ કરી શક્યો છું. સાચો શિક્ષક દીવા જેવો હોય છે જે પોતે બળીને બીજને પ્રકાશ આપે છે.

--- અથવા ---

વિકલ્પ 3: સ્વદેશી અપનાવો - દેશ સમૃદ્ધ બનાવો

મુદ્દા: સ્થાનિક ઉદ્યોગો, આત્મનિર્ભર ભારત.

સ્વદેશી એટલે આપણા દેશમાં બનેલી ચીજવસ્તુઓ. જ્યારે આપણે સ્વદેશી વસ્તુઓ ખરીદીએ છીએ, ત્યારે દેશનો પૈસો દેશમાં જ રહે છે અને સ્થાનિક કારીગરોને રોજગારી મળે છે. ગાંધીજીએ પણ સ્વદેશીનો આગ્રહ રાખ

